

אֲתִיּהִיב מַחְצִית הַשָּׁקֶל, דָּאִיהוּ מְעִין דְּכִסְפִּין,
דְּאִתְקַשְׁרוּ דָּא בְדָא.

וְעַל דָּא קְטֹרֶת לְבִטָּלָא דִּינָא, וּלְבִטָּלָא מוֹתָנָא,
בְּגִין דְּקָשִׁיר לָהּ בְּאַתְרָא דְּזָה. וְתָא חֲזִי,
קְטֹרֶת וְכָל קְרַבְנִין דְּמִקְרַבִּין, מֵהָאִי מַחְצִית
הַשָּׁקֶל אֲתִי, דְּיָהִיב כָּל חַד וְחַד מִיִּשְׂרָאֵל, וְכַדִּין
תְּרוּמַת ה' וְדָאִי.

תָּא חֲזִי, (משלי טז לא) כְּתִיב עֲטֹרֶת תְּפָאֶרֶת שִׁיבָה
וְכו'. עֲטֹרֶת, דָּא תְּרוּמַת ה', דָּאִיהִי עֲטֹרֶת
תְּפָאֶרֶת. בְּגִין דְּהָא תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, מְעַטְרָא
לְתוֹרָה שְׁבַכְתָּב, בְּגִין דָּאִיהִי אֲתָרָא דְּאִתְגַּלְיָא,
לְגַלּוּי סִתְרָהּ, וּלְפְרוּשֵׁי תִיקוּנִין דִּילָהּ, עַל
יָדָא דְּעֲטֹרֶת, דָּאִיהִי מִרְאָה, דְּכֻלְהוּ אֲתַגְלִיין
בָּהּ. וְכִי תִימָא הֵיאֵךְ אֲתַגְלִיין בָּהּ. בְּהֵיחִי אֲתֵר
דְּאִקְרִי דְּר' ר' צִדְקָה. וּמֵאֵן אִיהוּ דְּר' צִדְקָה.
דָּא זֶה דְּאִנְהִיר לָהּ. וְכַדִּין תַּמְצָ"א וְדָאִי נְהִירוּ
דְּתוֹרָה שְׁבַכְתָּב.

וְעַל דָּא תְּרוּמַת ה' אִיקְרִי, תְּרוּמַת וְדָאִי, דְּאָרִים
דְּגַלְיָה עַל כּוּלָּא, הֵהוּא דְּכְתִיב, בִּיה, (תהלים
מח ב) גְּדוֹל ה' וּמִהֲלָל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. אִימְתִי
אִיהוּ גְּדוֹל וְאֲתַעֲטֵר בְּעֲטָרוֹי, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ.
וְכַדִּין, נְהִירוּ דְּעִתִּיק יוֹמִין נְהִיר בְּזַעִיר אֲנַפִּין,
וְאֲתַעֲטֵר בְּגִין לְאִתְדַבְּקָא בְּקֶרְתָּא קִדִּישָׁא. הָדָא
הוּא דְּכְתִיב, עֲטֹרֶת תְּפָאֶרֶת שִׁיבָה בְּדֶרֶךְ צִדְקָה
תַּמְצָא. וְנִגִּיד לְהֵהוּא אֲתָרָא דְּאִקְרִי (דאיהו דר')
צִדְקָה, וְאִנְהִיר חוּרָא לְסוּמָקָא.

וְנִהְרִין מִנִּיה שְׁתֵּין גְּבוּרִין, וְתִרִין עֲשֹׁר שְׁבָטִין.
בְּגִין כֶּף שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹן בְּכָלִי אֶחָד
נְבִלְלִין, דְּכֻלְהוּ מִסְטָרָא חַד. וְתִרִין עֲשֹׁר
לֹא אֲתַפְלִלָן עֲמֵהוּן, דְּאִינוּן יִנְקִין נוֹפָא
דְּאִילָנָא, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, זֶה יִתְּנוּ, וְדָאִי
יִתְּנוּ לְכוּלָּא, לְעֲנֵפֵי דְּסִחְרָנִי אִילָנָא. וְעַל דָּא
הֵאִילָן, זֶהוּ שְׁכָתוּב זֶה יִתְּנוּ, וְדָאִי יִתְּנוּ לְכָל, לְעֲנֵפִים שְׁסוּכְבִּים אֶת הָאִילָן. וְעַל כֵּן כָּל הָאֲמוֹת

יִו"ד, שְׁנִדְבֵק בָּהּ בְּכָל הַקְדָּשׁוֹת
שְׁלֹמֶעֱלָה, כְּשֶׁנִּתְּנָה מַחְצִית
הַשָּׁקֶל, שֶׁהֵם מַעוֹת שֶׁל כִּסְפִּים
שְׁנִקְשְׁרוּ זֶה בְּזֶה.

וְעַל כֵּן הַקְטֹרֶת לְבִטָּל אֶת הַדִּין
וּלְבִטָּל מִגִּפָּה, מִשּׁוּם שְׁקוּשָׁר
אוֹתָהּ בְּמִקוֹם שֶׁל זֶה. וְכֹא רָאָה,
הַקְטֹרֶת וְכָל הַקְרִבָּנוֹת
שֶׁמִּקְרִיבִים, בָּאִים מִמַּחְצִית
הַשָּׁקֶל הַזֶּה שְׁנוֹתָן כָּל אֶחָד וְאֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל, וְאִזּוּ תְּרוּמַת ה' וְדָאִי.

בֹּא וּרְאֵה, כְּתוּב (משלי טז) עֲטֹרֶת
תְּפָאֶרֶת שִׁיבָה כו'. עֲטֹרֶת - זֶה
תְּרוּמַת ה', שֶׁהִיא עֲטֹרֶת תְּפָאֶרֶת.
מִשּׁוּם שֶׁהִיא תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה
מְעַטְרֶת אֶת הַתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב,
מִשּׁוּם שֶׁהִיא מִקוֹם הַגְּלוּי, לְגַלּוֹת
סִתְרָהּ וּלְפַרֵּשׁ אֶת תִּיקוּנֶיהָ עַל יַד
הָעֲטֹרֶת, שֶׁהִיא הַמִּרְאָה, שְׁכָלֵם
מִתְגַּלִּים בָּהּ. וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ
מִתְגַּלִּים בָּהּ? בְּמִקוֹם הֵהוּא
שְׁנִקְרָא דְּר' ר' צִדְקָה. וְכִי הִיא
דְּר' צִדְקָה? זֶהוּ זֶה שְׁמַאיִר לָהּ,
וְאִזּוּ תַּמְצָ"א וְדָאִי אֹר תוֹרָה
שְׁבַכְתָּב.

וְעַל זֶה נִקְרָאת תְּרוּמַת ה', וְדָאִי
תְּרוּמַת, שְׁמֵרִים דְּגִלּוֹ עַל הַכֹּל,
הֵהוּא שְׁכָתוּב בּוֹ (תהלים מח) גְּדוֹל
ה' וּמִהֲלָל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ.
מִתִּי הוּא גְּדוֹל וּמִתַּעֲטֵר
בְּעֲטָרוֹתָיו? בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. וְאִזּוּ
אוּרֵי שֶׁל עִתִּיק הֵימִים מֵאִיר
בְּזַעִיר אֲנַפִּין, וּמִתַּעֲטֵר כְּדִי
לְהִדְבֵּק בְּקֶרְתָּהּ הַקְדוּשָׁה. זֶהוּ
שְׁכָתוּב עֲטֹרֶת תְּפָאֶרֶת שִׁיבָה
בְּדֶרֶךְ צִדְקָה תַּמְצָא. וּמִשְׁפִּיעַ
לְאוֹתוֹ מִקוֹם שְׁנִקְרָא (שְׁהוּא דְּר')
צִדְקָה, וּמֵאִיר הַלְכָן לְאֹדָם.

וּמֵאִירִים מִמֶּנּוּ שְׁשִׁים גְּבוּרִים
וּשְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבָטִים. מִשּׁוּם כֶּף,
שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹן בְּכָלִי אֶחָד נְבִלְלִים,
שְׁכָלֵם מִצַּד אֶחָד. וּשְׁנַיִם עֶשְׂרֵי אֵין
נְכִלְלִים עֲמֵהֶם, שֶׁהֵם יוֹנְקִים נוֹף
הָאִילָן, זֶהוּ שְׁכָתוּב זֶה יִתְּנוּ, וְדָאִי יִתְּנוּ לְכָל, לְעֲנֵפִים שְׁסוּכְבִּים אֶת הָאִילָן. וְעַל כֵּן כָּל הָאֲמוֹת

כָּל אוֹמִין מִתְּפָרִין בְּקִרְבָּנָא דִּישְׂרָאֵל.
וַיִּשְׂרָאֵל יִנְקִין בְּקִדְמִיתָא מֵהָאֵי אֲתֵר דְּאִקְרִי
סַלַּע. הֵיִינוּ דְכְּתִיב (דברים לב יג) וַיִּנְקִיָּהּ
דְּבִשׁ מִסַּלַּע. וּמֵאֵי טַעְמָא דְּבִשׁ, בְּגִין דְּאִיהוּ
תָּמָר, דְּכְּתִיב (שה"ש ז ח) זֹאת קוֹמֶתֶךָ דְּמָתָה לְתָמָר.
וּלְבָתֵּר, שְׁמֵן מִחִלְמִישׁ צוּר. דָּא אֲתֵרָא
דְּלַעֲיָלָא, אֲתֵרָא דִּיצְחָק שְׂרִי. וְאִף
עַל גַּב דְּשְׁמֵן מִסְטָרָא דְּאַבְרָהָם, כִּד יִשְׂרָאֵל
מִכְשָׁרִין עוֹבְדֵייהוּ, מֵהִפְכִּין דִּינָא לְרַחֲמֵי וְדָא
הוּא דְאָמַר לוֹן קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַיִּנְקִיָּהּ
דְּבִשׁ מִסַּלַּע, דְּאֲתַחְבְּרִין תָּמָר דְּכַר וְנוֹקְבָא.
וְשְׁמֵן מִחִלְמִישׁ צוּר, כּוּלְהוּ דְּרַגִּין נִגְדִין שְׁמֵן,
וְאִפְּלִי וְאֲתֵר דְּאִיקְרִי צוּר. וְהֵיִינוּ דְכְּתִיב, (דברים
לב ד) הַצּוּר תָּמִים פָּעִלֹ. דְּאֲתַהֲדֵר צוּר לְמַעַבְד
פָּעִלֹ דְתָמִים. תָּמִים דָּא אַבְרָהָם, דְכְּתִיב (בראשית
יז א) הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים. צוּר דָּא יִצְחָק,
וְאוֹקְמוּהָ.

תָּא חֲזִי, עַל דָּא תָּמָה מִשָּׁה וְאָמַר, (במדבר כ ו)
הָמָן הַסַּלַּע הַזֶּה נּוֹצִיא לְכֶם מָיִם. כִּיּוֹן
דְּאֲתוֹן לֹא אֲזַלִּין בְּאוֹרַח מִיֶּשֶׁר, וְלֹא מִבְּסָמִין
אֲתֵרָא. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל עֹבְדִין נְסוּף הַמָּיִם בַּחֲג, לִיִּנְקָא
הָאֵי מִזְבַּח מִמֶּינָא דְאַבְרָהָם, וְכִדִּין
אֲתַבְּרֵךְ עֲלֵמָא.

וְכֵר נָשׁ כִּד אִיהוּ מְבָרַךְ עַל מְזוֹנָא בְּכֶסֶּא,
אִיבְעִי לִיה לְמִיָּהב בֵּיה מִיָּא, בְּבִרְכַּת
הָאָרֶץ, לְבִרְכָּא לְהָאֵי אָרֶץ, דְּאִיקְרִי מִזְבַּח,
וְאִיקְרִי כּוֹס שֶׁל בִּרְכָּה, דְּכִלְהוּ בִּרְכָּאן בֵּיה
תְּלִיין.

וְתָא חֲזִי, כִּד יִשְׂרָאֵל מִכְשָׁרִין עוֹבְדֵייהוּ, הָאֵי
מִזְבַּח, שְׁלֵטָא פִּסְטָרָא דִּימִינָא, וְהוּוּ חֲזִיין
כְּחִיזוּ אֲרִיָּה רִבִּיעַ עֲלִיה, עַל קִרְבָּנָא, וְאִכִּיל
לִיה. וְעַל דָּא מְדַבְּחָא אִיקְרִי (ישעיה כא א) אֲרִיאֵל.

מִתְּכַפְּרוֹת בְּקִרְבָּנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.
וַיִּשְׂרָאֵל יִנְקִין בְּרִאשׁוֹנָה
מֵהִמְקוֹם הַזֶּה שְׁנִקְרָא סַלַּע, וְהֵיִינוּ
מֵה שְׁפָתוֹב (דברים לב) וַיִּנְקִיָּהּ דְּבִשׁ
מִסַּלַּע. וְכֵּה הַטַּעַם דְּבִשׁ? מִשּׁוּם
שֶׁהוּא תָּמָר, שְׁפָתוֹב (שיר ז) זֹאת
קוֹמֶתֶךָ דְּמָתָה לְתָמָר.

וְאַחֲרַיָּא כִּד שְׁמֵן מִחִלְמִישׁ צוּר. זֶה
הִמְקוֹם שֶׁלְמַעֲלָה, הִמְקוֹם שְׁבו
שְׂרִי יִצְחָק. אִף עַל גַּב שְׁשֵׁמֶן
מִצְדוֹ שֶׁל אַבְרָהָם - כְּשִׁישְׂרָאֵל
מִכְשָׁרִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, מֵהִפְכִּים
אֶת הַדִּין לְרַחֲמִים. וְזֶהוּ שְׁאָמַר
לָהֶם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיִּנְקִיָּהּ
דְּבִשׁ מִסַּלַּע, שְׁמַתְחַבְּרִים הַתָּמָר,
זָכַר וְנִקְבָּה. וְשְׁמֵן מִחִלְמִישׁ צוּר,
כָּל הַדְּרָגוֹת שׁוֹפְעוֹת שְׁמֵן, וְאִפְּלו
הִמְקוֹם שְׁנִקְרָא צוּר. וְהֵיִינוּ מֵה
שְׁפָתוֹב (דברים לב) הַצּוּר תָּמִים
פָּעִלֹ. שְׁחֹזֵר הַצּוּר לַעֲשׂוֹת פָּעִלֹ
שֶׁל תָּמִים. תָּמִים זֶה אַבְרָהָם,
שְׁפָתוֹב (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי
וְהָיָה תָמִים. צוּר זֶה יִצְחָק,
וּפְרָשׁוּהָ.

בָּא וְרָאָה, עַל זֶה תָּמָה מִשָּׁה
וְאָמַר (במדבר כ) הָמָן הַסַּלַּע הַזֶּה
נוֹצִיא לְכֶם מָיִם. כִּיּוֹן שְׁאֲתֵם לֹא
הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יֶשֶׁרָה וְלֹא
מִבְּשָׁמִים הִמְקוֹם. וְעַל זֶה יִשְׂרָאֵל
עוֹשִׂים נְסוּף הַמָּיִם בַּחֲג, לְהִנְיֵק
אֶת הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה מֵהַמָּיִם שֶׁל
אַבְרָהָם, וְאִזּוּ מִתְּבָרַךְ הָעוֹלָם.

וּכְשֶׁאֲדָם מְבָרַךְ עַל מְזוֹן כּוֹס,
צְרִיךְ לוֹ לְתַתּוּ בּוֹ מִים בְּבִרְכַּת
הָאָרֶץ, לְבָרַךְ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת,
שְׁנִקְרָא מִזְבַּח, וְנִקְרָא כּוֹס שֶׁל
בִּרְכָּה, שְׁכַל הַבִּרְכּוֹת תְּלוּיֹת בָּהּ.
וְכֵּה רָאָה, כְּשִׁישְׂרָאֵל מִכְשָׁרִים
מַעֲשֵׂיהֶם, הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה שׁוֹלֵט
בְּצַד הַיָּמִין, וְהֵי רֹאִים כְּמוֹ
מִרְאֵה שֶׁל אֲרִיָּה רוֹבֵץ עָלָיו, עַל
הַקִּרְבָּן, וְאוֹכֵל אוֹתוֹ. וְעַל כֵּן
הַמִּזְבֵּחַ נִקְרָא אֲרִיאֵל. (ישעיה כט)

קִרְיַת חֲנָה דָּוִד. וַדַּאי דְּחֻלָּקִיָּה דְּדָוִד הוּא,
וְכָל יוֹמוֹי אֲשֶׁתִּדֵּל לְאַנְהָרָא לָהּ.

וְעַל דָּא (תהלים טז יא) תוֹדִיעֵנִי אוֹרַח חַיִּים. כְּמָה
דַּאֲתָ אָמַר, (שמות ב כה) וַיֵּדַע אֱלֹהִים. אוֹרַח
חַיִּים, וּמֵאן הוּא, שְׂבַע שְׁמֻחוֹת, הֵהוּא דְּכָל
שְׂבַעָא אֲתַפְּלִיל בֵּיהּ, וַיהֲדַר אֲנַפּוּי לְקַבְּלֵי פְּנִיךְ,
דְּאַנָּא אַחִיד בְּהוּן. וְכַדִּין נַעֲיֻמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח,
דְּשִׁמְאָלָא אֲתַפְּלִילת בִּימִינָא, וְכַד אֲתַפְּלִילת,
אֲתַהֲדַר צוּר לְמַעַבְד פְּעֻלוֹ דְּתַמִּים, וְעַל דָּא זֶה
יִתְּנוּ.

פִּתְחָ וְאָמַר, (דברים לב יז) בְּכוֹר שׁוּרוֹ, דָּא יוֹסֵף.
הָדָר, דָּא יַעֲקֹב. דְּכַתִּיב (בראשית לו ב) אֵלֶּה
תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. וּמֵאן לָן דְּאֶקְרִי יַעֲקֹב
הָדָר. דְּכַתִּיב (שם לו לה) וַיִּמְלֹךְ תַּחְתּוֹ הָדָר,
וְאוֹקְמוּהָ בְּאִידְרָא קְדִישָׁא. וְקִרְנֵי רֵאִם קִרְנֵיו,
אֵלֹו אֲבֵרָהֶם וַיִּצְחָק. בְּהֶם עַמִּים יִנְגַּח יַחְדָּיו.
מֵהוּ יַחְדָּיו, אֵלָא פַּד פְּלֵהוּ אֲבָהֶן פַּחְדָּא, לִית
דִּיקוּמוּן קַמִּיָּהוּ וּבִהֲהוּא זְמָנָא, יִשְׂרָאֵל זְקַפִּין
רִישָׁא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, כִּי תִשָּׂא.

וְהָא חֲזִי, פַּד נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בְּסִיוַעָא
דְּאֲבָהֶן נִפְקוּ, וְאִרְיֻמוֹ רִישָׁא. הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בֵּיד רָמָה. מֵאן
יֵד רָמָה. דָּא אֲבֵרָהֶם. יֵדָא יְמִינָא, דְּבַעֲי לְאַרְמָא
לָהּ עַל שְׁמָאָלָא.

וְכֵּה אֲבֵרָהֶם, עָבַד לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
נוֹקְמִין בְּלִילְיָא, אוֹף יִשְׂרָאֵל בֵּיד רָמָה
נִפְקִין, וְסִיוַעָא דִּילִיה נִקְטוּ. וְנִטְרוּ יֵד דִּילִיה,
דְּאוּמֵי לְאַבִּימֶלֶךְ. וְעַל דָּא לְנִטְרָא הֵהוּא יֵד
רָמָה (שם יג יז) וְלֹא נָחַם אֱלֹהִים דְּרֹךְ אֶרֶץ
פְּלִשְׁתִּים.

וּמִנּוּ שְׂבַע שְׁבוּעִין מִתְּתָא לְעִילָא לְסִלְקָא
לְאַתְרִיָּה, וְלִקְבָּלָא חִירוֹת מְאִימָא
עִילָאָה. וְכַד אֲשִׁתְּלִימוּ, נִחְתָּא אוֹרִיָּיתָא,

קִרְיַת חֲנָה דָּוִד. וַדַּאי שְׁחֻלְקוֹ שֶׁל
דָּוִד הוּא, וְכָל יָמָיו הִשְׁתַּדֵּל
לְהֵאִיר לָהּ.

וְעַל זֶה (תהלים טז) תוֹדִיעֵנִי אֲרַח
חַיִּים. כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (שמות ב) וַיֵּדַע
אֱלֹהִים. אֲרַח חַיִּים, וּמִי הוּא?
שְׂבַע שְׁמֻחוֹת, אוֹתוֹ שְׂכַל הַשְׂבַּע
נִכְלָל בּוֹ, וַיַּחֲזִיר פָּנָיו פִּנְגּוּד פְּנִיךְ,
שְׁאֵנִי אַחוּז בְּהֶם. וְאִזּוּ נַעֲמוֹת
בִּימִינְךָ נֶצַח, שְׁהִשְׁמָאֵל נִכְלָל
בִּימִין. וְכִשְׁנִכְלָלָת, חוֹזֵר הַצּוּר
לַעֲשׂוֹת אֶת פְּעֻלוֹ שֶׁל תַּמִּים, וְעַל
כֵּן זֶה יִתְּנוּ.

פִּתַּח וְאָמַר (דברים לג) בְּכוֹר שׁוּרוֹ,
זֶה יוֹסֵף. הָדָר - זֶה יַעֲקֹב, שְׁכַתוֹב
(בראשית לו) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף.
וּמִנּוּ לָנוּ שְׁנֵאָמַר יַעֲקֹב הָדָר?
שְׁכַתוֹב (שם לו) וַיִּמְלֹךְ תַּחְתּוֹ הָדָר,
וּפְרָשׁוּהוּ בְּאִדְרָא הַקְדוּשָׁה. (דברים
לג) וְקִרְנֵי רֵאִם קִרְנֵיו - אֵלֹו אֲבֵרָהֶם
וַיִּצְחָק, בְּהֶם עַמִּים יִנְגַּח יַחְדָּיו.
מֵה זֶה יַחְדָּיו? אֵלָא כְּשִׁכַּל הָאֲבוֹת
כְּאֶחָד, אֵין מִי שִׁיעֲמָדוּ לַפְּנִיָּהֶם.
וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן יִשְׂרָאֵל מְרִימִים
רִאשׁ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב כִּי תִשָּׂא.

וְכֵּה רָאָה, כְּשִׁיעֲצֹאוֹ יִשְׂרָאֵל
מִמִּצְרַיִם, בְּסִיוַע הָאֲבוֹת יִצְאוּ
וַהֲרִימוּ רִאשׁ, זֶהוּ שְׁכַתוֹב (שמות
יד) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בֵּיד רָמָה.
מִי הֵיד הַרְמָה? זֶה אֲבֵרָהֶם, יֵד
הַיְמִין, שְׁצִרְיָה לְהַרְמִיָּה עַל
הַשְׁמָאֵל.

וְכֵּה אֲבֵרָהֶם עָשָׂה לוֹ הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא נִקְמוֹת בְּלִילְיָה, אִף
יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בֵּיד רָמָה, וְהַסִּיוַע
שֶׁלּוֹ הֵם לִקְחוֹ. וְשִׁמְרוּ אֶת יָדוֹ,
שְׁנִשְׁבַּע לְאַבִּימֶלֶךְ. וְעַל כֵּן לְשִׁמּוֹ
אֶת אוֹתָהּ יֵד רָמָה, (שם יג) וְלֹא נָחַם
אֱלֹהִים דְּרֹךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים.

וּמִנּוּ שְׂבַעָא שְׁבוּעוֹת מִמֶּשָׁה
לְמַעַלָּה לַעֲלוֹת לְמִקְוָמוֹ, וְלִקְבָּל
חִירוֹת מִן הָאֵם הַעֲלִיּוֹנָה.
וְכִשְׁנִשְׁלָמוּ, יִרְדֵּה הַתּוֹרָה,
וּפְתִיחְתָּה בְּאֲבֵרָהֶם, אֲנִכִּי כִּנְגְדּוֹ.

וּפְתִיחוּ דִּילָהּ בְּאַבְרָהָם, אֲנֹכִי לְקַבְּלָהּ. לֹא יִהְיֶה, לְקַבְּלָהּ דִּי־צַחֲקָה.

וְהָא חֲזִי, פַּד יַהֲיִיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוּרִייתָא לְיִשְׂרָאֵל, רְשִׁים לָהּ בְּרִזָּא דְשִׁמְא קְדִישָׁא, וְאָמַר (שם כ ב) אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּרִזָּא דְחֶסֶד דְּאַבְרָהָם אַחִיד בָּהּ, וּלְקַבְּלָהּ מִצּוֹת עֲשֵׂה. וְרִזָּא דָא, תַּפְקִידְתָּא קַמִּייתָא דְפַקִּיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, מִצּוֹת עֲשֵׂה הָוָה. דְּכַתִּיב, (בראשית יב א) לָךְ לָךְ מֶאֱרָצָךְ. וּבִגִּין כֶּךָ מִצּוֹת עֲשֵׂה מֵאַתִּים וּשְׁמִנָּה וְאַרְבָּעִים, כְּחוּשְׁבֵּן אַבְרָהָם.

לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים. (שמות כ ג) בְּרִזָּא דְגִבּוּרָה, דְּאַחִיד בָּהּ יִצְחָק. דְּכָל אֵינּוֹן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְאֵינּוֹן סְרַכִּין מִמֶּנּוּ, מִסְטָרִיָּה יִנְקִין. וְכֵן עֲשׂו, וְכָל אֵינּוֹן מִמֶּנּוּ דִּילִיָּה. דְּהָא יִצְחָק בְּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה אַחִיד, וְתַפְקִידְתָּא קַמִּייתָא דִּילִיָּה, מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה הָוָה, דְּכַתִּיב (בראשית כו ב) אַל תִּרְדּוּ מִצְרִימָה. וּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה מִסְטָרָא דְּדִינָא אַתִּי, דְּהָא מְעַנִּישִׁין לִיָּה לְבַר נָשׁ פַּד עֶבֶר עָלָהּ.

וּבִגִּין כֶּךָ, חוּשְׁבֵּן מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, בְּרִזָּא דְּדִרְגָּא דִּילִיָּה, בְּרִזָּא דְשִׁלְשׁ מֵאוֹת וְחֻמָּשָׁה וְשִׁשִּׁים לְקַבִּיל יוֹמִין דְּשִׁמְשָׁא, דְּנִהִיר מִסְטָרָא דְגִבּוּרָה. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (שופטים ה לא) כִּצְאֵת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ.

לֹא תִשָּׂא (שמות כז), בְּרִזָּא דְתַפְאָרַת, דְּאַקְרִי אֶמֶת, דְּאַחִיד בָּהּ יַעֲקֹב שְׁלִימָא, וְיִנְיָק תִּרִי חוּלְקִין, מִצּוֹת עֲשֵׂה וּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. דְּכַתִּיב, (בראשית כה כז) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֲהָלִים. וְעַל דְּאִיהוּ אֲשָׁלִים לְכָל סְטָרִין, לְרַחֲמֵי וּלְדִינָא, לְמִצּוֹת עֲשֵׂה וּלְמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, אִיקְרִי שְׁלִים. וּלְקַבְּלָהּ לֹא תִשָּׂא, בִּגִין דְּשִׁבּוּעָה לְשִׁלְמָא אַתִּי. וְעַל דָּא אִיהוּ בְּרִזָּא דְעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. דְּכֻמָּא דְאִיהִי לֹא תַעֲשֶׂה פַּד אִיהִי לְשִׁקְרָא,

וְלֹא יִהְיֶה - כְּנִגְדֵי יִצְחָק. וְכֹא רָאָה, כְּשִׁנְתֵּן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, רְשִׁים אוֹתָהּ בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ, וְאָמַר (שם כ) אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּסוּד שְׁחֶסֶד אַבְרָהָם אַחִיד בָּהּ, וּכְנִגְדֵי מִצּוֹת עֲשֵׂה. וְזֶה הַסּוּד שְׁהַמְצִינָה הָרֵאשׁוֹנָה שְׁמִינָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אַבְרָהָם הִתֵּה מִצּוֹת עֲשֵׂה, שְׁכַתוּב (בראשית יב) לָךְ לָךְ מֶאֱרָצָךְ. וּמִשּׁוּם כֶּךָ מִצּוֹת עֲשֵׂה מֵאַתִּים אַרְבָּעִים וּשְׁמִנָּה, כְּחוּשְׁבֵּן אַבְרָהָם.

לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים (שמות כ ג), בְּסוּד הַגְּבוּרָה, שְׁאָחוּז בָּהּ יִצְחָק. שְׁכָל אוֹתָם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאוֹתָם הַשְּׂרִים הַמְּמַנִּים יוֹנְקִים מִצְדוֹ, וְכֵן עֲשׂו וְכָל אוֹתָם הַמְּמַנִּים שְׁלוֹ. שְׁהִרִי יִצְחָק אַחִיד בְּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְהַמְצִינָה הָרֵאשׁוֹנָה שְׁלוֹ הִתֵּה מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, שְׁכַתוּב (בראשית כו ב) אַל תִּרְדּוּ מִצְרִימָה. וּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בָּאָה מִצְד הַדִּין, שְׁהִרִי מְעַנִּישִׁין אֶת הָאָדָם כְּשִׁעֲבוֹר עָלֶיהָ.

וּמִשּׁוּם כֶּךָ, חֻשְׁבֵּן מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּסוּד הַדִּרְגָּה שְׁלוֹ, בְּסוּד שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וְחֻמָּשׁ, כְּנִגְדֵי יְמוֹת הַשֶּׁמֶשׁ, שְׁמֵאִירָה מִצְד הַגְּבוּרָה. זֶהוּ שְׁכַתוּב (שופטים ה) כִּצְאֵת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ.

לֹא תִשָּׂא, בְּסוּד הַתַּפְאָרַת, שְׁנִקְרֵאת אֶמֶת, שְׁאָחוּז בָּהּ יַעֲקֹב הַשְּׁלֵם, וְיוֹנְק שְׁנֵי חֻלְקִים - מִצּוֹת עֲשֵׂה וּמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, שְׁכַתוּב (בראשית כה כז) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֲהָלִים. וְעַל שֶׁהוּא הַשְּׁלֵם אֶת כָּל הַצְּדִידִים, לְרַחֲמִים וּלְדִין, לְמִצּוֹת עֲשֵׂה וּלְמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, נִקְרָא שְׁלֵם. וּכְנִגְדֵי לֹא תִשָּׂא, מִשּׁוּם שֶׁשְׁבּוּעָה בָּאָה לְשִׁלּוּם. וְעַל כֵּן הוּא בְּסוּד שְׁלֹשׁ עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. שְׁכָמוֹ שְׁהִיא לֹא תַעֲשֶׂה, כְּשֶׁהִיא לְשִׁקְרָא,

דְּכַתִּיב לֹא תִשָּׂא. הָכִי (דף נה ע"א) אִיהִי מִצּוֹת
עֲשֵׂה, כִּד אִיהִי בְּאַמֶּת, דְּכַתִּיב (ירמיה ד ב) וְנִשְׁפַּעַת
חִי ה' בְּאַמֶּת. וְכַתִּיב (דברים ו יג) וּבִשְׁמוֹ תִשְׁבַּע.

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת (שמות כ ח), בְּרָזָא דְּבִרִית,
דְּאִיהוּ יְסוּד, דְּאֶחִיד בֵּיה יוֹסֵף. וְעַל דָּא
אֶקְרִי שַׁבָּת. דְּהָא יוֹסֵף כָּל אֶקְרִי, וְשַׁבָּת נָמִי
אֶקְרִי כָּל. בְּגִין דְּכָל עֵינוּגָא וְתַפְנוּקָא נָפִיק
מִנִּיה, לְקַיִמָא לְעִלְמִין כְּלָהוּ. וְעַל דָּא שַׁבָּת
כְּלִילָא מַעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה. בְּגִין דְּיוֹסֵף נָמִי
בּוֹכְרָא, דְּנָטִיל תְּרִין חוּלְקִין.

הָא חֲזִי, כְּתִיב בְּדִבְרוֹת בְּמִשְׁנֵה תוֹרָה, (דברים ה
טו) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ
ה' אֱלֹהֶיךָ מִשֶּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה עַל
כֵּן צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. הָכָא
אוֹלִיף לָן אוֹרִייתָא רָזָא עִילָאָה, דְּהָא הָהוּא
צְדִיקָא דְּאִזְדַּבֵּן לְעַבְדָּא בְּמִצְרַיִם, וְאֶחֱלִילוּ לִיה.
לְקַבְּלִיה אִיהוּ זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. וּבְגִין כֵּן
אָמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּבַעוּ
מִנְכוֹן הוּוּ דְּכִירִין הָהוּא צְדִיקָא דְּאִזְדַּבֵּן עַל
יְדִיכוּ, וְהוּוּ לְעַבְדָּא בְּמִצְרַיִם, וּבְהָהוּא חוּבָא
אֲתַגְזֹר עַל־יְכוּ לְאַשְׁתַּעְבְּדָא בְּמִצְרַיִם, וּלְכַפְּרָא
הָהוּא חוּבָה דְּזַבִּינְתוֹן לִיה. נָטְרוּ יוֹמָא
דְּשַׁבְּתָא, וַיִּשְׁתַּבֵּיך לָכוֹן, דְּהָא יוֹמָא דְּשַׁבְּתָא
לְקַבְּלִיה אִיהוּ.

כִּדְאוּקִימָנָא בְּרָזָא דְּמַהִימְנוּתָא. יוֹמָא קְדָמָאָה,
לְקַבְּלִיה דְּאַבְרָהָם. הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב, (תהלים נב ג) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. יוֹמָא
תַּנְיִנָא, לְקַבְּלִיה דְּיִצְחָק. וּבְגִין כֵּן בֵּיה יִתִּיב
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִידָן עֲלִמָא. יוֹמָא תְּלִיתָאָה
לְקַבְּלִיה דְּיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ קוּ הָאֲמַצְעִי, וּבְגִין כֵּן
כְּתִיב בֵּיה בְּעוֹבְדָא דְּבְרָאשִׁית, (בראשית א ט) יָקוּוּ
הַמִּים.

שְׁכַתוּב (שמות כ) לֹא תִשָּׂא, כֵּן הָיָא
מִצּוֹת עֲשֵׂה, כְּשֶׁהִיא בְּאַמֶּת,
שְׁכַתוּב (ירמיה יד) וְנִשְׁבַּעַת חִי ה'
בְּאַמֶּת. וְכַתוּב (דברים ו) וּבִשְׁמוֹ
תִשְׁבַּע.

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְשׁוֹ (שמות
כ), בְּסוּד הַבְּרִית, שֶׁהוּא יְסוּד,
שְׁאֲחִזוּ בּוּ יוֹסֵף. וְעַל כֵּן נִקְרָא
שַׁבָּת. שֶׁהִרִי יוֹסֵף נִקְרָא כָּל, וְגַם
שַׁבָּת נִקְרָא כָּל, מִשּׁוּם שֶׁכָּל
הַעֲנָג וְהַתַּפְנוּק יוֹצֵאִים מִמֶּנּוּ,
לְקַיִם אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְעַל כֵּן
שַׁבָּת כְּלוּלָה מַעֲשֵׂה וּמִלֵּא תַעֲשֵׂה,
מִשּׁוּם שֶׁגַם יוֹסֵף בְּכוֹר, שְׁנוּטֵל
שְׁנֵי חֻלְקִים.

בָּא וִירָאָה, כְּתוּב בְּדִבְרוֹת בְּמִשְׁנֵה
תוֹרָה, (דברים ה) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ
מִשֶּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה עַל
כֵּן צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם
הַשַּׁבָּת. כָּאֵן מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ
הַתּוֹרָה סוּד עֲלִיוֹן, שֶׁהִרִי הַצְדִּיק
הָהוּא שְׁנִמְכָּר לְעַבְדָּא בְּמִצְרַיִם
וְחִלְלוּ אוֹתוֹ, כְּנִגְדּוֹ הוּא זְכוּר אֶת
יוֹם הַשַּׁבָּת. וּמִשּׁוּם כֵּן אָמַר לָהֶם
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל:
בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, תִּהְיוּ זוֹכְרִים אֶת
הַצְדִּיק הָהוּא שְׁנִמְכָּר עַל יְדֶכֶם,
וְהִיָּה עֶבֶד לְמִצְרַיִם, וּבַחֲטָא
הָהוּא נִגְזֹר עֲלֵיכֶם לְהַשְׁתַּעְבֵּד
בְּמִצְרַיִם וּלְכַפֵּר עַל הַחֲטָא הָהוּא
שֶׁמְכַרְתֶּם אוֹתוֹ. שְׁמְרוּ אֶת יוֹם
הַשַּׁבָּת וַיִּמָּחַל לָכֶם, שֶׁהִרִי יוֹם
הַשַּׁבָּת הוּא כְּנִגְדּוֹ.

כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ בְּסוּד הָאֲמוּנָה:
הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן הוּא כְּנִגְדָּא אַבְרָהָם.
זֶהוּ שְׁכַתוּב (תהלים נב) חֶסֶד אֵל כָּל
הַיּוֹם. הַיּוֹם הַשְּׁנִי כְּנִגְדָּא יִצְחָק,
וּמִשּׁוּם כֵּן יוֹשֵׁב הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם. הַיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי כְּנִגְדָּא יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַקּוּ
הָאֲמַצְעִי, וּמִשּׁוּם כֵּן כְּתוּב בּוּ
בְּמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית (בראשית א) יָקוּוּ
הַמִּים.